

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000321

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-09-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН 1721 від 10.12.2024

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Степаненко Сергій Віталійович

2. Sergii Stepanenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6132-328X

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 08.00.04

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-09-2024

Спеціальність за освітою: Фінанси та кредит

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет радіоелектроніки

Код за ЄДРПОУ: 02071197

Місцезнаходження: проспект Науки, буд. 14, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 65.356.02

Повне найменування юридичної особи: Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497199

Місцезнаходження: вул. Тваринників, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 44, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06, 06.81.12, 06.81.30, 06.81.01

Тема дисертації:

1. УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

2. Management of the resource potential reproduction of agrarian business entities in the conditions of an inclusive economy

Реферат:

1. У дисертації вирішено важливу науково-практичну проблему подальшого розвитку теоретико-методологічних, методичних і прикладних засад формування та впровадження механізмів, систем та інструментів управління відтворенням ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу в умовах інклюзивної економіки. У першому розділі поглиблено зміст розуміння поняття «інклюзивна економіка», який викладено як новий специфічний тип організації соціально-економічної системи, де всі учасники отримують рівні можливості брати участь в економічному процесі незалежно від місця проживання, віку, гендеру та інших характеристик. У роботі удосконалено множину інструментів інклюзивної моделі агробізнесу, що охоплює соціально-орієнтований маркетинг, інклюзивні бізнесоперації, інклюзивні інновації, фінанси та інвестиції, інклюзивне бізнес-мікросередовище у трьох вимірах, що дозволяє забезпечити рівний

доступ учасників до ринків та включення у ланцюги створення вартості; розв'язання соціально-орієнтованих завдань територіальних громад та суспільства. В ході дослідження удосконалено інституційну модель інклюзивного розвитку агросередовища, яка включає політико-правові, фінансово-економічні, соціально-культурні та організаційно-управлінські механізми в інститут реалізації взаємовідносин аграрного сектору, дотримання ключових принципів на різних рівнях його реалізації. У другому розділі удосконалено розуміння поняття «ресурсний потенціал суб'єкта аграрного бізнесу», яке пропонується розглядати як сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, як наявних, так і тих, що можуть бути залучені у виробничі процеси за існуючих технологій і соціально-економічних відносин, спроможностей та організаційних знань з метою реалізації тактичної мети отримання максимального прибутку підприємством в рамках стратегії підтримання екологічного балансу навколишнього середовища та розбудови механізмів гармонізації соціальних відносин в рамках становлення інклюзивної економіки в Україні. В межах розвитку парадигми сталого розвитку запропоновано новий тип агроменеджменту на основі доповнення традиційних управлінських підходів цінностями сталого інклюзивного розвитку, що ґрунтуються на поєднанні природно-біологічних процесів із соціально-економічними відносинами у межах єдиної цілісної системи та стратегічно орієнтовані на трансформаційний перехід до агроекологічної моделі відтворення ресурсного потенціалу аграрних бізнессуб'єктів, інформаційно-аналітичний блок якої включає інтернет речей та штучний інтелект, та удосконалено методичний підхід до управління ресурсним потенціалом агросфери. У третьому розділі обґрунтовано комплексну архітектурну модель сталого розвитку агробізнесу на основі поєднання стратегій сталого зростання, механізмів їх досягнення, інклюзивних агробізнес-моделей та відповідного ресурсного забезпечення шляхом здійснення системно-структурних трансформацій у векторі побудови архітектури «зеленого» сільського господарства та сільських територій, а також вдосконалено методичний підхід до підвищення ефективності використання ресурсів суб'єктів аграрного бізнесу, який ґрунтується на впровадженні концепції «Zero Waste» в межах циркулярної економіки для забезпечення цілей сталого розвитку аграрного сектору. У четвертому розділі автором вперше розроблена модель інклюзивного управління ресурсним потенціалом агробізнесу, ядро якої становить відповідний механізм, що ґрунтується на інструментах, реалізується через відповідний алгоритм шляхом узгодження комерційних мотивів і некомерційних цілей інклюзиву зацікавлених сторін, баланс яких дотримується через матрицю рівності можливостей, вигід від партнерства, вирішення спільних завдань і балансу інтересів, а також удосконалено організаційно-методичне забезпечення подальшого розвитку соціального та екоорієнтованого сільського господарства. У п'ятому розділі надана система методичних і практичних принципів інклюзивного інвестування розвитку агровиробництва і сільських територій, основою якої виступають концепти використання інновацій у формуванні джерел забезпечення інклюзивного розвитку бізнес-моделей агроциркулярної економіки у розрізі доповнення їх за рахунок розширення інституційних фінансових важелів, елементами, що ґрунтуються на інформаційно-технологічному базисі digital-інструментарію фінансового агроменеджменту; запропоновано науково-теоретичні засади концепту формування умов, необхідних для забезпечення диверсифікації джерел інклюзивного розвитку агробізнесу та сільських територій на засадах системної конвергенції елементів рамкової політики інклюзивного інвестування і фінансового забезпечення: ділової поведінки агробізнесу, інклюзивної фінансової підтримки та фасилітації, інклюзивної агроінфраструктури, ризик-менеджменту та інституційної фінансово-податкової політики.

2. The dissertation solves an important scientific and practical problem: further developing the theoretical, methodological, and applied principles of the formation and implementation of mechanisms, systems, and management tools for reproducing the resource potential of agrarian business entities in an inclusive economy. The first chapter deepens the understanding of the concept of "inclusive economy". The work improved a set of tools of the inclusive model of agribusiness, covering socially-oriented marketing, inclusive business operations, inclusive innovation, finance and investment, and inclusive business micro-environment in three dimensions. During the study, the institutional model of inclusive development of the agricultural environment was improved, which includes political-legal, financial-economic, social-cultural, and organizational-management mechanisms in the institution of the implementation of relations of the agrarian sector, observing critical principles at different

levels of its implementation. In the second chapter, the understanding of the concept of "resource potential of an agrarian business entity" is improved, which is proposed to be considered as a set of material and immaterial resources, both available and those that can be involved in production processes under existing technologies and socio-economic relations, capabilities and organizational knowledge in order to realize the tactical goal of obtaining maximum profit by the enterprise within the framework of the strategy of maintaining the ecological balance of the environment and building mechanisms for the harmonization of social relations within the framework of the formation of an inclusive economy in Ukraine. Within the framework of the development of the paradigm of sustainable development, a new type of agricultural management is proposed based on supplementing traditional management approaches with the values of sustainable inclusive development, which are based on the combination of natural and biological processes with socio-economic relations within a single integrated system and are strategically oriented towards the transformational transition to an agro-ecological model of resource reproduction of the potential of agrarian business entities. In the third section, a complex architectural model of sustainable development of agribusiness based on a combination of sustainable growth strategies, mechanisms for their achievement, inclusive agribusiness models, and appropriate resource provision is substantiated by implementing system-structural transformations in the vector of building the architecture of "green" agriculture and rural areas, as well as a methodical approach to increasing the efficiency of the use of resources of agrarian business entities has been improved, which is based on the implementation of the concept of "Zero Waste" within the circular economy to ensure the goals of sustainable development of the agrarian sector. During further research, the structure and functional content of the organizational and economic management mechanism for the reproduction of the resource potential of agrarian business entities was improved. In the fourth chapter, the author presents a comprehensive model of inclusive management of the resource potential of agribusiness. This model, at its core, is a suitable mechanism based on tools, implemented through a suitable algorithm. It harmonizes commercial motives and non-commercial goals of inclusive stakeholders, maintaining a balance through a matrix of equality of opportunities, benefits from partnership, solving common tasks, and balance of interests. The model also enhances organizational and methodological support for the further development of social and eco-oriented agriculture. The fifth chapter provides a system of methodological and practical principles of inclusive investment in the development of agricultural production and rural areas, the basis of which are the concepts of using innovations in the formation of sources of ensuring the inclusive development of business models of the agro-circular economy in order to supplement them due to the expansion of institutional financial levers, elements that are based on the information and technological basis of the digital toolkit of financial agricultural management; the scientific and theoretical foundations of the concept of creating the conditions necessary to ensure the diversification of the sources of inclusive development of agribusiness and rural areas on the basis of the systematic convergence of elements of the framework policy of inclusive investment and financial support are proposed: business behavior of agribusiness, inclusive financial support and facilitation, inclusive agricultural infrastructure, risk management and institutional financial and tax policy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Stepanenko S. V. Analysis of the resource potential of the subjects of agrarian business of Ukraine: the state and efficiency of use. Функціонування соціально-економічних систем в контексті цілей сталого розвитку:

колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2023. С. 11-54 URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZliUB6fMPRgqZSUKWQl0xH4IyjCVTkuO/view>

- Степаненко С. В. Ресурсний потенціал аграрних підприємств: елементи та особливості їх поєднання в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.96>
- Степаненко С. В. Інституційні аспекти реалізації концептів сталого розвитку в функціонуванні суб'єктів агробізнесу. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 1. С. 128-134. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-15>
- Крюкова І. О., Степаненко С. В. Ефективність вітчизняного агробізнесу бізнесу у призмі пріоритетів сталого розвитку. Агросвіт. 2022. № 9-10. С. 3-12. <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3598&i=0>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.3>
- Крюкова І. О., Степаненко С. В., Замлінська О. В. Коучинг як інструмент корпоративної бізнес-стратегії сталого розвитку агрокомпаній. Scientific journal «Modeling the development of the economic systems». 2022. № 1. Р. 55-62. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-7>
- Замлінська О. В., Власенко Т. А., Степаненко С. В., Трунов І. Д. Перспективи та недоліки формування конкурентоспроможності України в умовах сталого розвитку. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 2. С. 25-37. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-2-3>.
- Стоянова-Коваль С. С., Слущкий Є. В., Степаненко С. В. Сучасний стан та тенденції розвитку циркулярної економіки України у контексті світових трендів. Інвестиції: практика та досвід. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.17.43>.
- Степаненко С. В. Фінансова складова інституційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектору: вітчизняна та європейська практика. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. № 43. С. 133-139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-43-23>.
- Степаненко С. В. Формування ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу в умовах інклюзивної економіки. Вісник Одеського національного університету. Економіка. 2022. Том 27. Випуск 3 (93). С. 79-83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-93-14>.
- Степаненко С. В. Інклюзивність розвитку аграрного сектору і сільських територій: сучасний стан та інструменти забезпечення. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2022. Випуск 13. С. 135-142. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.16>.
- Степаненко С. В. Методичні аспекти оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу. Науковий журнал «Науковий погляд: економіка та управління». 2022. Випуск № 3 (79). С. 83-89. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-12>.
- Степаненко С. В. Відтворення ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу в умовах інклюзивної економіки. Підприємництво та інновації. 2022. Випуск № 25. С. 75-81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/25.12>.
- Власенко Т. А., Степаненко С. В., Помогалова Н. В. Стратегія підвищення конкурентоспроможності як фактор впливу на забезпечення економічної безпеки організації. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 4. С. 29-38. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-4-5>.
- Непран А., Гіржева О., Бірченко Н., Хлопоніна-Гнатенко О., Степаненко С. Використання методу кореляційно-регресійного аналізу для розрахунку преїскурантів. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2022. Том 3 (44). С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.3.44.2022.3691>.
- Stepanenko S., Kuzoma V., Tymoshenko K. Current state and directions of further circular agricultural economy development in Ukraine. Baltic Journal of 33 Economic Studies. 2023. Vol. 9. No. 4. P. 223-233. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-4-223-233>.
- Stepanenko S., Kryukova I., Khalin S., Podsokha A. Inclusive investment in the sustainable development of the agricultural sector and rural areas of Ukraine. Collection of papers new economy. 2023. Vol. 1. No. 1. P. 75-88. DOI: <https://doi.org/10.61432/CPNE0101075s>.

- Stepanenko S., Nemashkalo K., Salionovych L. Toolkit for social responsibility of business in the system of inclusive corporate management of sustainable development of Ukrainian agricultural companies. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9. No. 5. P. 252-260. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-5-252-260>.
- Stepanenko S., Kryukova I., Vlasenko T. Eco-oriented agriculture as a development driver of inclusive agribusiness. *Economics of Development*. 2023. Vol. 22. No. 1. P. 20-30. DOI: <https://doi.org/10.57111/econ/1.2023.20>.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U003477 0119U001387 0123U100021 0122U000210

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ларіна Тетяна Федорівна

2. Tetiana F. Larina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3149-8430

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 44, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крамаренко Ірина Сергіївна

2. Iryna S. Kramarenko

Кваліфікація: д. е. н., д. е. н., доц., доц., 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0417-0918

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Код за ЄДРПОУ: 02066753

Місцезнаходження: проспект Героїв України, буд. 9, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніфатова Олена Миколаївна

2. Olena Nifatova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9325-6176

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 04718013

Місцезнаходження: вул. Герасима Кондратьєва, буд. 160, Суми, Сумський р-н., 40021, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зайцев Юрій Олександрович

2. Yurii O. Zaitsev

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8368-8127

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, буд. 1/3, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

Рецензенти

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Маренич Тетяна Григорівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Маренич Тетяна Григорівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Олена Смігунова

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна